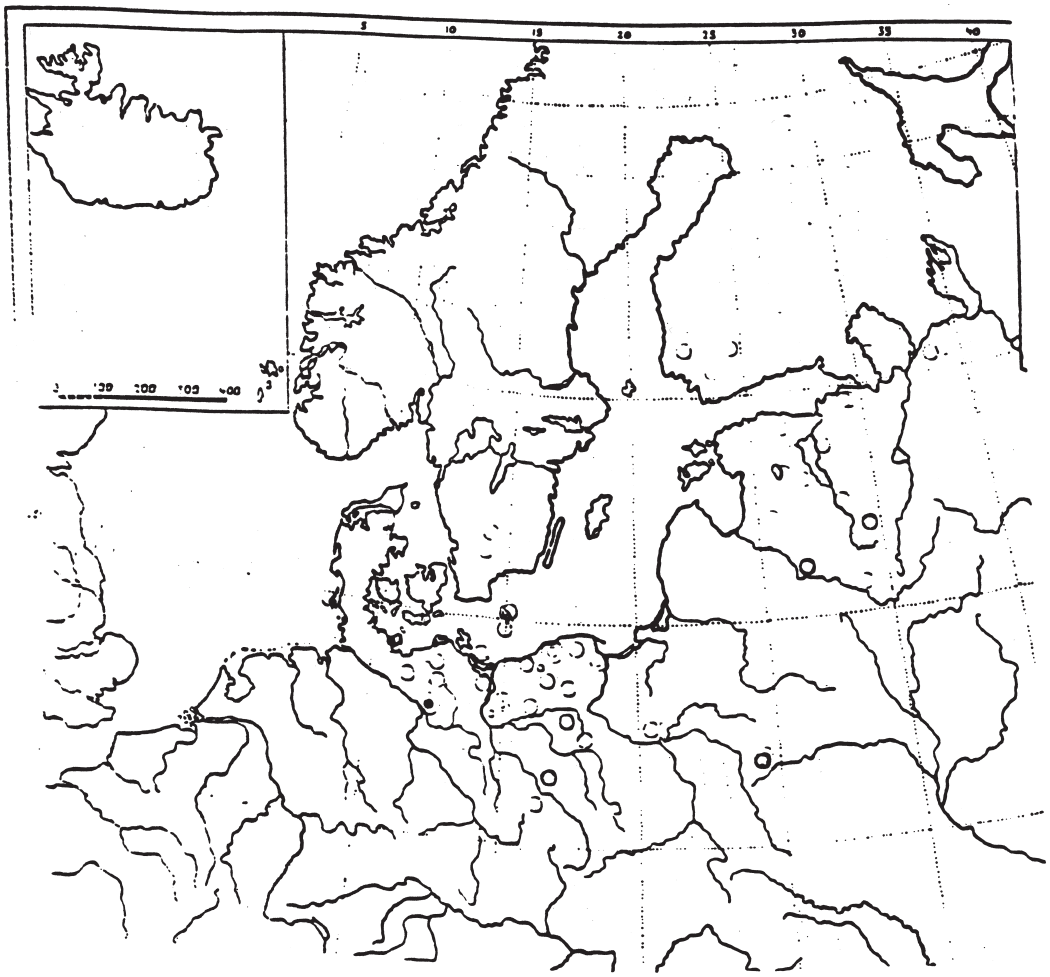

MYNT FRÅN NIEDERELBEOMRÅDET

Eva Remius

B-uppsats VT -95
Arkeologiska Institutionen
Stockholms Universitet
Handledare: Christoph Kilger

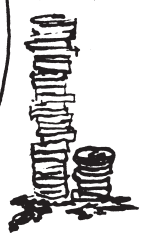

Abstract

This essay is ment to provide a chronology for some unknown coins of lowerElbe. Where and by whom they were minted is not known.
Therefore I am trying to put forward some Ideas regarding the origin of six types based on a survey of the coins found in Sweden.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING 1

1	INTRODUKTION	2
1.1	Inledning	2
1.2	Historik	2
1.3	Importen	2
1.4	Niederelbeområdet	2
1.5	Syfte	3
1.6	Definitioner	3
1.7	Material och metod	3
1.7.1	Material	3
1.7.2	Metod	3
1.7.3	Källkritik	4
2	BAKGRUND	4
2.1	Sachsen, Vender och Nordalbingen	4
2.1.2	Möjliga myntorter	5
3	MYNTBESKRIVNING OCH TIDIGARE FORSKNING	5
3.1	Dbg 1291/1559	5
3.2	Dbg 1288	5
3.3	Dbg 1289/1290	6
3.4	Dbg 1293	6
3.5	Dbg 1292	6
3.6	Dbg 1789	7
4	ANALYS	7
4.1	Dbg 1291/1559	7
4.2	Dbg 1288	8
4.3	Dbg 1289/1290	8
4.4	Dbg 1293	9
4.5	Dbg 1292	9
4.6	Dbg 1789	10
4.7	Kronologi	10
5	KONTAKTER	10
6	LANDSKAPSÖVERSIKT	11
7	RESULTAT OCH SAMMANFATTNING	11
8	REFERENSER	12
9	BILDKATALOG	13

Appendix: Materialsammanställningar

1 Introduktion

1.1 Inledning

Vid numismatiska institutionen har arkeologistudenter fått sammanställa och uppdatera kronologier och kataloger, bl a över det rika myntmaterialet från vikingatiden.
Man har i dag återfunnit ca 225 000 mynt i ca 2 300 fynd.
Dessa fynd har sedan 1600-talets slut registrerats och bevarats av myndigheterna, om de inte blivit nedsmälta eller förskingrade.
Genom att studera vem som givit ut mynten, präglingsort och tidsbestämning, kan vi få reda på förbindelser och kontakter som kan ligga till grund för vidare forskning. Under vikingatiden är det främst tyska, arabiska och engelska mynt, men även smycken och råsilver, som importerades.
I denna uppsats skall jag studera en liten grupp mynt i svenska fynd, som kommer från Niederelbeområdet i Tyskland. Dessa mynt saknar i de flesta fall uppgift om myntherre och myntort. De uppgår till 133 ex och utgör drygt en halv promille av den totala vikingatida myntimporten.
Stort tack till min handledare Christoph Kilger och alla andra på numismatiska instutionen.

1.2 Historik

Mynt har präglats i ca 2 500 år, men i Sverige under förhistorisk tid och fram till 1100-talets mitt har vi i huvudsak använt importmynt med metallvärde efter vikt. Våra kontakter med omvärlden är speglade i myntimporten. Av omdiskuterade skäl, grävdes eller lades silverskatterna ner, ofta kanske under en golvplanka. Dessa silverskatter har inte bara hittats i Sverige utan även i Norge, Danmark, Finland, Baltikum, Ryssland och södra östersjöområdet, dvs där den monetära ekonomin utvecklades senare än i övriga Europa.

1.3 Importen

Mellan ca år 800 till 970, dvs äldre vikingatid, kom mynten österifrån. Främst från Kalifatet och sedan Bysans. När denna trad snördes av pga oroligheter och sinande silvertillgångar hittade man lämpligt nog silverfyndigheter i Harz i Tyskland. Under yngre vikingatid, 970-1050, kom därför mynten från västra Europa. I Tyskland kom den feodala myntningen i gång i stor skala.

1.4 Niederelbeområdet (hädanefter kallat NE)

I hertigdömet Sachsen, ligger Elbes utlopp i Nordsjön. Mitt område ligger strax innanför detta utlopp. Det stäcker sig ungefär från Hamburg till Magdeburg. Till mina typer finns ingen säker myntort eller myntherre, så NE området är ett arbetsnamn, för att likadana mynt har hittats i området ovanför Elbe. Vid Farve, i västra utkanten av det västslaviska området (nära den danska gränsen), har man hittat ett enormt rikt fynd med många NE-präglingar.

1.5 Syfte

Syftet med denna uppsats är att göra en relativ och om möjligt en absolut kronologi över typerna och ev härleda dem.
Frågorna är följande:
Kan man få fram en relativ kronologi?
Kan man få fram en absolut kronoligi?
Kan man få fram myntherre och myntort?
Hur utvecklades kontakterna mellan NE området och Sverige?

1.6 Definitioner

Tpq	Terminus post quem. Dateringen på det yngsta myntet i en skatt, som visar tidigaste möjliga nedläggningsår.
Dbg nr	Typbeteckning efter numismatikern H Dannenberg
Mynttyp	Mynt som har likadana (eller näst intill) motiv
Myntherre	Den som låtit prägla mynten.
Myntmästare	Den som ansvarat för myntningen
Präglingsperiod	Den tid då typen tillverkats.
Importperiod	Den tid då myntet kommer till Sverige.
Cirkulationstid	Den tid då mynten varit i omlopp i myntnings- och importlandet.
Omskrift	Den text som löper runt myntbilden.
Åt- och frånsida	Sida med myntherrens bild och/eller namn, respektive myntortens namn

1.7 Material och metod

1.7.1 Material

Först har jag sökt efter NE- mynt i G Hatz stora sammanställning av svenska fynd fram till 1974 "Handel und Verker zwischen dem Deutschen Reich und Schweden in der späten Wikingerzeit". Efter 1974 i NNÅ:s fyndbeskrivningar. Jag har använt K. Jonssons inventarielista, en komplett datalista över alla vikingatida myntfynd i Sverige inkl Skåne, Blekinge och Halland.
Detaljstudier av en del fynd är publicerade i CNS (Corpus Nummorum Saecoulorum).
Vad gäller tidigare litteratur i ämnet har jag använt mig av H. Dannenbergs övergripande myntbeskrivning över tyska mynt från 940-talet till 1100-talets början "Die deutschen Münzen der sächsischen und fränkischen Kaiserzeit". Den motsvarar de sachsiska och saliska ätternas regeringstid. En senare bearbetning av mynt, präglade i hertigdömet Sachsen, gjordes av Vera Jammer 1952; "Anfänge der Münzprägung im Sachsen".
Några mynt har jag bestämt själv utifrån arkivaliska fyndlistor eller foton. Dessutom har jag haft tillgång till datalistor över västslaviska fynd och respektive fyndpublikationer i PSW Bd I-V.

1.7.2 Metod

Jag har använt mig av en kvantitativ jämförande metod; en, där staplarna i diagrammen visar

antal mynt i antal fynd för respektive typ. Intervallerna i diagrammen är indelade i tioårsperioder. Varje skatt är tpq-daterad.
Man kan se under vilket decennium mynttypen kom in i Sverige och när den avtar. Man kan generellt säga att vid direktimport är det få år mellan prägling och uppdykande i fynd. För att få lite mera kött på benen är jämförelsen med den västslaviska fyndlistan av intresse.
I den är antalet mynt 916 ex, d v s fler än i Sverige som omfattar 133 ex.

1.8 Källkritik

Underlaget är jämförelsevis litet och ger därmed osäkert resultat. Min tyska är obefintlig, vilket kan vara en källa till feltolkningar då den tidigare forskningen är gjord på tyska.

2. Bakgrund

2.1 Sachsen, Vender och Nordalbingen

Under de tyska kungarna av den sachsiska dynastin, började man ett missionsarbete hos Venderna, i landet öster om Elbe. Detta skedde genom upprättande av "mark" och biskopssäten. Otto I förlänade Herman Billung en mark vid nedre Elbe, och från 961 tog sig Herman Billung titeln hertig (hg) av Sachsen. Där var Billungarna den ledande dynastin under 1000-talet. Med varierande framgång utbredde familjen sina erövringar mot Oder, och förberedde venderna för kristnande.* Internt låg Billungarna hg Bernard II (+1059) och hg Ordolf (+1072) i fejd med ärkebiskop Adalbert av Bremen. 1024 dog Henrik II, och efterträddes av Konrad II av Franken, av den saliska ätten. Externt förkroppsligade Billungarna det sachsiska nationalmotståndet mot de frankiska kungarna, särskilt mot Henrik IV. Greve Herman Billung ledde från 1073 ständiga uppror mot honom. Ätten dog ut 1106 med Magnus Billung. Deras land blev delat mellan Ascanier och Welfer, medan den sachsiske greven Lothar av Supplingburg (senare kejsar Lothar III) fick grevskapet Sachsen från kung Henrik V.

Venderna är en sammanfattande benämning på de slaver som bodde öster om Elbe och Saale på nuvarande tyskt och polskt område. Området mellen Elbe och Oder behärskades under 1000-talet ömsom av markgrevarna och ömsom av Venderna.

Nordalbingen är en äldre benämning på den del av sachsarnas land, som är beläget mellan Elbe och den danska gränsen vid Ejder. Området var omstritt av danskar och tyskar.

---

*En verklig tysk kolonisation satte in på 1100-talet.

2.2 Möjliga myntorter

Mynträttigheter kunde fås av kungen, men en del tog sig den rätten utan hans tillstånd. Bardowick kan vara en möjlig myntort till något eller några av mynten. I ett diplom för S:t Michelklostret i Lüneburg omnämns att det skall finnas en myntverkstad i Bardowick. Detta diplom är daterat 965.
Hamburg, (Jammer s 90) och westfaliska Büren kan också vara möjliga myntorter. Westfalen lär, enligt Dannenberg (s 484), ha haft Duisburg- och Andernachmynt som förebilder.

3. Myntbeskrivning och tidigare forskning

3.1 Dbg 1291/1559

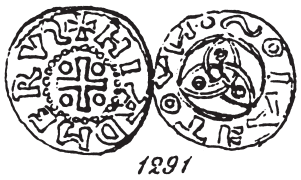

Åtsidan har ett kors med kula i var vinkel med omskriften +HIADMERVS. Frånsidan har en trikvetra med en kula i var spets. Omskriften på frånsidan varierar. På förebilden Dbg 1559 är det +THI...RVS och på efterpräglingen Dbg 1291 finns varianter som NVOTENAI, NVONV.., NATELOVO , ..EANIO , NEV...
Dannenberg säger att greve Dietmar passar bäst in, Jammer håller med och tillägger att utbredningsområdet, norr om Elbe i tid och rum överensstämmer med de billungska mynten från Lüneburg. Med hänvisning till Jesse säger Jammer (s 90) att denna typ (samt Dbg 1290/91 och Dbg 1288) kommer från den tyska delen av Nordalbingen. Enligt Jammer dyker det upp för första gången i Schwaan, med tpq 1025 (numera har det fyndet tpq 1024).

3.2 Dbg 1288

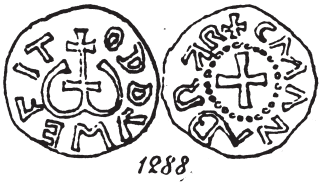

Åtsidans omskrift lyder ODDV WEFIT, i mitten ett ankarkors.
Frånsidans omskrift är +CMANDRAR, (något ex har MNEHATNDH, Dannenberg s 483, 620)i mitten ett kors. Förvirrad skrift.
Enligt Dannenberg en efterprägling, och han ser Niedersachsen som ursprungsområde p g a den stora antalet i Farvefyndet (442 ex). Jammer menar att ODDV MEFIT (ev fecit) tyder på att myntmästarens namn var ODDU och inte hertig Ordulf som tidigare föreslagits. Denna form är f ö en engelsk influens, och liknande finns bl a i Stade. Dessa mynt har varit i omlopp från 1040, men Ordulf blev hertig först 1059.

3.3 Dbg 1289/1290

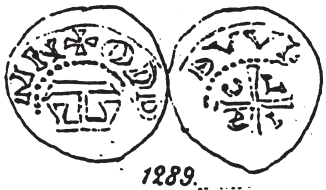

1289.

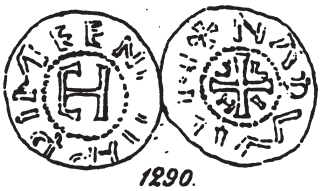

1290.

Dessa typer är efterpräglingar och slås ihop då de är mycket lika till utseendet. Åtsidan på Dbg 1289 har omskriften +ODD....MN med monogram[H eller[T. Frånsidan har ..DVVI..... , i mitten kors med CVI i vinklarna.
På Dbg 1290 är åtsidans omskrift N...I-PDIMEE, i mitten monogrammet[H. Frånsidans omskrift är +NADVIIN, i mitten ett kors med VIHC i vinklarna.
Dannenberg menar att det tvivelsutan är niedersachsiskt. Jammer går lite längre. Hon visar att utbredningsområdet täcker Dbg 1291/1559, men Dbg 1289/1290 är färre till antalet. Myntherre och myntort är okända men att kan betyda T-hitmar C-omes, och NADVVIIN kan vara en förvirrad form av namnet Bardowick. Enligt henne dyker de upp fr o m 1040 och är vanliga under 1050-talet.

3.4 Dbg 1293

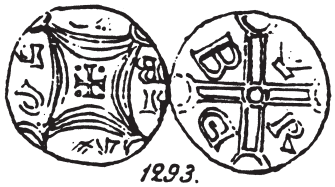

1293.

Åtsidan har en dubbelbågad fyrhörning vari det står -V-BR-P . I mitten ett kors med punkter i vinklarna.
Frånsidan har ett dubbellinjigt kors med BVRG i vinklarna.
Enligt Dannenberg är frånsidorna på Duisburgdenarerna Dbg 316 och Dbg 317 kombinerat till en ny typ. Det kan ha varit det
äldsta från westfaliska Büren. Ett liknande mynt aviker på frånsidan med NISX. Jammer menar också att Dbg 1293 (och Dbg 1789) är slagna efter Duisburgförebilder.

3.5 Dbg1292

1292.

Åtsidans omskrift är +BRHIDDAC och på fältet finns ett kors med en kula och bokstäverna ROT i vinklarna. Frånsidan har fyra bågar vari bokstäverna ACRW finns. På fältet finns BAR, omgivet av ett H och ett N. Här finns många förslag när det gäller myntort och myntförebilder.*
Jammer nämner att myntet har omnämnts som en av de äldre typerna från Hamburg med hertig Berhard II Billung som myntherre, och att Dbg 1293 och Dbg 1789 nämns i detta samman-hang. Den stora likheten mellan Dbg 1292 och åtsidan på andernachdenarer talar för myntorten Bardowick som kan ha hämtat sina myntförebilder från bl a Andernach. Dbg 1292 finns också i det västslaviska området men flest finns i Baltikum (Jammer s 90) . De dyker upp i fynden runt 1060/65.

---

*Antingen Brettach, eller mellan Speyer och Würzburg och tidigare hört till Westfalen där Andernach och Duisburg kan ha varit förebild.
(Dannenberg s 484).

3.6 Dbg 1789

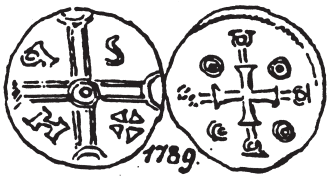

Åtsidan har ett dubbellinjigt kors med +NPS i vinklarna. Frånsidan är utan omskrift men korset är mycket likt Dbg 1238.
Enligt Dannenberg ger inte denna likhet någon ledtråd till vare sig myntort eller myntherre. Jammer säger att typen har Duisburgmynt som förebild.

4. Analys

4.1 Dbg 1291/1559

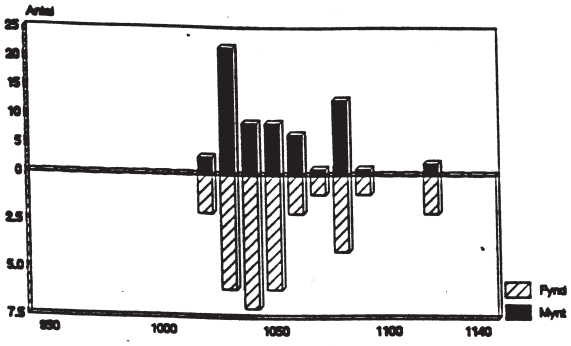

Typen dyker upp i svenska fynd med tpq 1029 (Bosarve-Go,Norledet-Vg), toppen nås på 1030-talet med 22 mynt i 6 fynd. Flest antal fynd visar 1040-talet. Tidigaste västslaviska (vsl) tpq är 1024, i Schwaan, med ett enda mynt. Schwaanfyndet anses som ett säkert fynd (Kilger muntl. medd). Även på vsl området infaller toppen på 1030-talet med hela 229 mynt i 2 fynd, där det stora Farvefyndet står för 225 ex. Flest antal fynd i vsl området har dock 1050-talet med 5 fynd.
Denna typ tillskrivs greve Dietmar (?-1048). När han blev greve, är okänt. Bägge föräldrarna dog 1011 och då blev brodern Bernhard II hertig. 1019 är han alla fall gammal nog att vara i strid, omnämnt av Adam av Bremen (Dannenberg s 618). Myntets västslaviska tpq är förmodligen början på präglingstiden, ca 1024. Den svenska toppen infaller 1036, i vsl 1038. Typen cirkulerar länge. Det bör ha varit en intensiv prägling av typen, under första hälften av 1030-talet. Det kan finnas några få mynt i omlopp som slumpmässigt fördelar sig i fynden under decennierna, långt efter det att Dietmar dog 1048. Präglingstidens slut kan infalla redan omkring 1035. Således mellan 1024-1035. Myntorten förblir okänd. Typen liknar inte alls Bardowickmynt. Trikvetran kan inte säga något bestämt, för den symbolen finns på de samtida norska och danska mynten. Detta talar för att mynten kan ha varit präglade i Nordalbingen någonstans, kanske fram till 1038. Det verkar ha dröjt ett par år innan typen nådde Sverige, vilket tyder på indirekta kontakter, men den långa cirkulationstiden kan betyda att dessa kan ha varit goda.

4.2 Dbg 1288

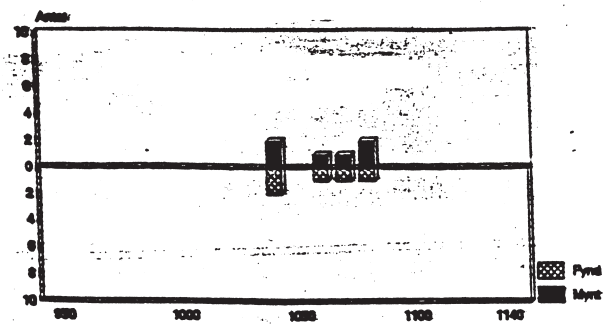

Tidigaste svenska tpq är 1047 med ett ex (Äspinge-Sk). Under 1040-talet infaller även den svenska nedläggningstoppen med två ex. Antalet mynt är så få så det säger ingenting mer än att det tog tid innan de nådde Sverige då tpq i västslaviska listan är 1038 (Farve) med hela 442 mynt, vilket också är toppen i vsl. En kort och intensiv prägling med början ca 1035 och ungefärligt slut ca 1040.
Likheten mellan Dbg 1288 och Dbg 1289/1290 gör att man har anledning att tro att detta mynt kan tillskrivas Greve Dietmar.
Myntorten förblir okänd.

4.3 Dbg 1289/1290

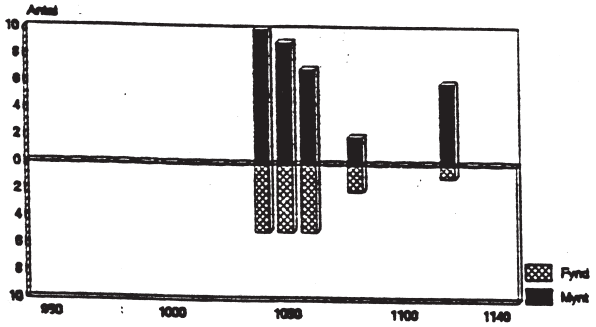

Tidigaste svenska tpq är 1042 (Frösslunda-Öl,Järnfaktoriet-Sö). Tidigaste vsl tpq är 1035, (Wendfelde) med ett ex. Nästa tpq är 1038, med två ex i Farvefyndet. Om det är ett Dietmar-mynt som Jammer föreslår kan 1035 passa bra eftersom hans förra typ Dbg 1291/1559 slutade präglas då. Tidigaste svenska tpq och nedläggningstopp, infaller på 1040-talet. Kurvan faller sakta under de följande tre decennierna. Skillnaden mellan 1040-talet och 1050-talet består bara av ett ex, men i samma antal skatter, dvs fem. Detta tycker jag kan ha en viss relevans när det rör sig om så få mynt. Dessutom är det flest antal fynd i den västslaviska listan på 1050-talet.
Svårare att förklara blir vsl listans toppdecennium på 1080-talet med 50 stycken ex i två skatter, och att det finns fler av dem under decennierna efter hans död, än innan. Eventuellt har präglingen varit mer omfattande än vad fynden gör gällande. En spekulation kan vara Dietmars eventuella son (Freytag, Studien und Vorarbeiten, häfte 20) med samma namn, men som man inte vet något om.Trolig präglingstid blir tills vidare 1040 - 1050, förutsatt att det nu är Dietmars mynt.
NAADVIIN, kan vara Bardowick men jag tycker inte att det överensstämmer stilistiskt. Det liknar snarare dbg 1288 med ankarkorset och bokstäverna ODD.

4.4 Dbg 1293

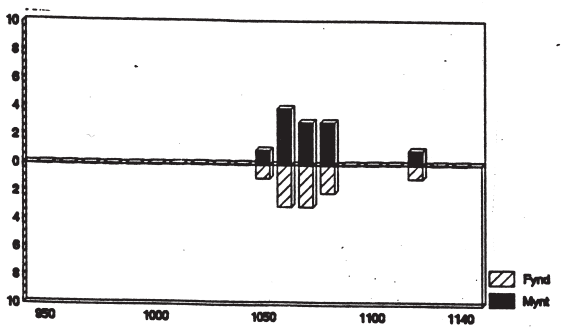

Typen dyker upp 1047 (Lilla Klintegårde-Go) med ett mynt, men detta fynd är sammanblandat med andra fynd och har därför inte ett tillförlitligt tpq. Nästa tpq är 1051 (Torlarp-Sm) med ett ex. I vsl-området är det tidigaste tpq 1056 (Bibow), med ett ex. Med tiden ökar antal ex och antal fynd i Sverige, med en topp på 1060-talet. Denna topp omfattar bara fyra ex i tre fynd och är bara ett ex mer än nästföljande decennium. I vsl fynd återfinns den bara ytterligare en gång efter 1056 och det fyndet har tpq 1060 (Niederlandin 1), med två ex och 1060-talet är även toppdecenniet. Typen är troligen präglad mellan 1050 och 1055. Jag vet ingen myntort som har haft Duisburg som förebild, mer än att det kan vara någonstans i Westfalen, ev. Büren (Dannenberg s 484). Frånsidans bokstäver kan man få till både Büren och Bard (Bardowick). Utgår man ifrån spridningsområdet på de tre exemplaren från de västslaviska fynden, ligger Bardowick närmast till hands.

4.5 Dbg 1292

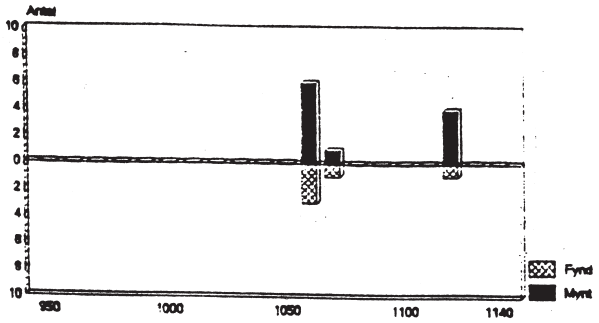

Typen dyker upp i svenska fynd med tpq 1060 (Blacksta-Sö, Mallgårds-Go) med tre ex. I vsl området har typen tpq 1056 (Bibow) med fem ex, nästa tpq i vsl området är 1060, med fem ex i två fynd. Den svenska toppen infaller på 1060-talet, toppen i vsl området infaller på 1080-t med 33 ex i ett fynd (Vossberg). Troligen började prägligen runt 1055 då inte ett enda ex av typen förekommer tidigare. Hur lång präglingsperioden var, är svårare att säga. Vossberg är ett stort fynd, men likväl bara ett fynd, som kan vara en slump. Tyngdpunkten för denna typ ligger i Baltikum, enligt Jammer och det skulle vara intressant att veta hur många ex av typen som finns där, för att avgöra hur pass omfattande myntningen var. Tills vidare blir präglingsperioden 1055 - 1060.
Jammer säger att de dyker upp kring 1060/65 men då passar inte Hamburg och Bernhard II in (se 3.4). Han dog 1059. Med denna datering kunde det i och för sig fungera. Myntorten kan också vara Bardowick av de skäl som Jammer anger. Det står dessutom BAR på frånsidan. Men H och N runt BAR, kan det bli Hamburg och myntherren BRHIDDAC bli Bernardh?

4.6 Dbg 1789

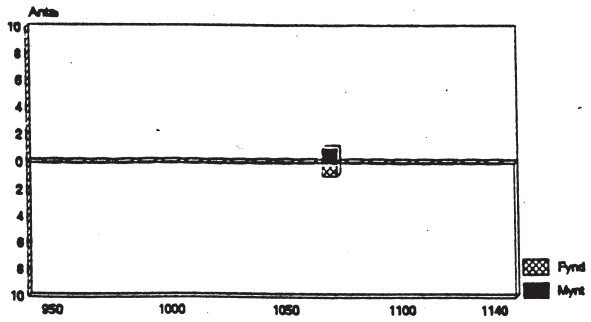

Denna typ dyker upp med ett enda ex i ett enda fynd med tpq 1079 (Sibbenarve-Go). Den finns inte alls i vslfynden. 1070-talet får bli det decennium under vilket typen har präglats, tills nya fynd framkommit.
Jammer säger att den är präglad efter Duisburgerförebild och enligt Cappe (Dannenberg s 484) har westfaliska Büren den förebilden. Jammer säger också att den omnämns i samma sammanhang som Dbg 1292 och Dbg 1293 som en av de äldre typerna från Hamburg men att det är osäkert.

4.7 Kronologi

Dbg nr	prägl.tid	myntherre	myntort
1291/1559	1025 - 1035	Greve Dietmar	
1288	1035 - 1040	(Greve Dietmar)	
1289/1290	1040 - 1048	(Greve Dietmar)	
1293	1050 - 1055		(Bardowick)
1292	1055 - 1060	(Hg Bernard II)	(Hamburg /Bardowick)
1789	1070 - 1080		

5 Kontakter

Vad gäller typerna Dbg 1291/1559, Dbg 1289/90 och Dbg 1288:
skillnaden mellan svenskt och västslaviskt tpq tyder på indirekta kontakter mellan NE-området och Sverige. Antalet ex i vslfynd av
dessa typer är också högre. Antagligen har de cirkulerat i handeln mellan sachsare och slaver. Denna handel bör ha ägt rum mer i den västliga delen eftersom mynten har ungefär samma utbredningsområde och föreslagits komma från den delen av Nordalbingen som stod under tyskt inflytande (Jammer, s 90).

Dbg 1292 har fyra år tidigare tpq i Sverige än i vsl och har sin tyngdpunkt i Baltikum. Dbg 1293 har fem år tidigare tpq i Sverige än i vslfynd, och Dbg 1789 finns inte alls i vslområdet. Detta tyder på snabbare kontakter och dessa kontakter måste ha haft en annan väg för att komma till Sverige. Dbg 1789 kanske inte kommer från NE-området utan från Hamburg eller Büren.

6 Landskapsöversikt

NE-omr. Antal mynt i Sverige

Dbg	Prägling	Sk	Bl	Sm	Öl	Go	Vg	Ög	Sö	Up	Dr	Tot
1291/1559	1025-1035	3	1	2	6	46	2	-	6	1	1	68
1288	1035-1040	1	-	-	-	5	-	-	-	-	-	6
1289/1290	1040-1048	5	6	-	3	15	-	1	3	1	-	34
1293	1050-1055	-	-	1	3	6	-	1	2	-	-	13
1292	1055-1060	2	4	3	-	1	-	-	1	-	-	11
1789	1070-1080	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
	TOTAL	11	11	6	12	76	2	2	12	2	1	133

Antal fynd

1291/1559		2	1	2	3	18	1	-	3	1	1	32
1288		1	-	-	-	4	-	-	-	-	-	5
1289/1290		2	1	-	3	8	-	1	2	1	-	18
1293		-	-	1	2	6	-	1	1	-	-	11
1292		1	1	1	-	1	-	-	1	-	-	5
1789		-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
	TOTAL	6	3	4	8	39	1	2	7	2	1	72

7 Resultat och sammanfattning

Relativ kronologi: ja
Absolut kronologi: Endast en idé som lämnar en del övrigt att önska
Nyheter: Några slaviska fynd är omdaterade sedan Jammers tid; Schwaan tpq 1024, och Farve tpq 1038.
Jag har fått vända på Jammers relativa kronologi. Dbg 1288 kommer före Dbg 1289/90 och Dbg 1293 kommer före dbg 1292. Annars är det i stort sett inga ändringar.
Kontakterna verkar ha varit indirekta under första hälften av 1000-talet
Som vanligt har de flesta mynten hittats på Gotland, men mellan
1025 och 1068 är även fastlandet representerat:. Vg, Sö, Öl, Sk, Up, Sm, Sk, Dr. Efter 1068 finns mynten endast på östersjööarna
förutom ett fynd i Bl (Johannishus).
Gotland är det största importområdet för NE-präglingarna under hela tiden och är det enda landskap med alla typer representerade. Därefter, i fallande skala, kommer Öl, Sö, Sk, Bl, Sm, Ög, Up, Vg och Dr.

8 Referenser

CNS, Corpus Nummorum Saeculorum IX-XI qui in Suecia reperti sunt 1.1-. Stockholm 1972-.

Dbg/Dannenberg, H. 1876-1905. Die deutschen Münzen der sächsischen und fränkischen Kaiserzeit. Band 1-4. Berlin.

Encyclopedia Brittanica, 1974.

Freytag, H-J. Die Herrschaft der Billunger in Sachsen, Studien und Vorarbeiten zum historischen Atlas - Niedersachsen. vol 20. Kiel 1951.

Hatz, G. 1974. Handel und Verkehr zwischen dem Deutschen Reich und Schweden in der späten Wikingerzeit. Lund.

Jammer, Vera. 1952. Die Anfänge der Münzprägung im Herzogtum Sachsen (10.und 11.Jahrhundert). Hamburg.

Jonsson, K. Komplett datalista över alla vikingatida myntfynd i Sverige, inkl Skåne, Blekinge och Halland.

NNÅ. Nordisk Numismatisk Årsskrift. Helsingfors, Köpenhamn, Oslo, Stockholm 1936-.

PSW. Polskie skarby wczesnosrediowieczne Bd I-V. Wroclaw, Warzawa, Krakow.
Förf. A. Gupieniec , T. och R. Kiersnowsky, T. Hensel, M. Halsig, J. Reyman.

Muntliga uppgifter:

Christoph Kilger och Kenneth Jonsson, Numismatiska Forsknings-
gruppen. Stockholm.

9 BILDKATALOG - Obestämda mynt från NE-området

	NR	DBG	PRÄGLING	ANTAL Sv	MYNT Vsl	ÄLDSTA Sv	TPQ Vsl	MYNTHERRE	MYNTORT
1559.	1,a								
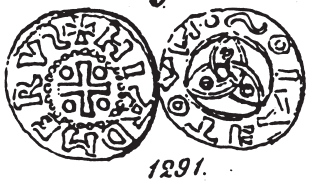 1291.	1	1291/1559	1025-1035	68	313	1029	1024	Greve Dietmar	
	1,b								
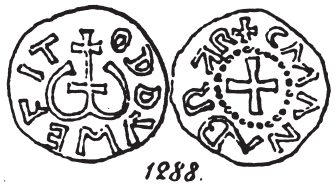 1288.	2	1288	1035-1040	6	483	1047	1038	(Greve Dietmar)	
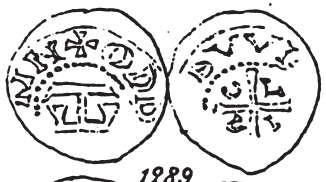 1289	3,a								
	3	1289/1290	1040-1048	34	73	1042	1035	(Greve Dietmar)	
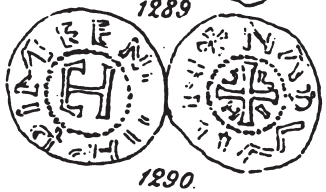 1290.	3,b								
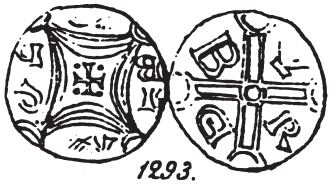 1293.	4	1293	1050-1055	13	3	1047	1056		(Bardowick)
1292.	5	1292	1055-1060	11	44	1060	1060	(Hg Bernhard II)	(Hamburg eller Bardowick)
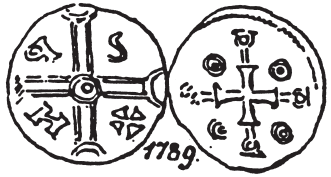 1789.	6	1789	1070-tal	1	-	1079	-		(Bardowick)

TPQT	C	FYNDORT	SOCKEN	L	REFNR	DBG
1035,0		Oppnorrby	Österhaninge	Sö	1:a	1559
1083,0		Sandgårde	Sanda	Go	1:a	1559
1029,0		Bosarve	Stånga	Go	1:b	1291
1029,0		Norledet	Bäreberg	Vg	1:b	1291
1029,0		Norledet	Bäreberg	Vg	1:b	1291
1035,0		Thuleparken	Eskilstuna	Sö	1:b	1291
1035,0		Thuleparken	Eskilstuna	Sö	1:b	1291
1035,0		Oppnorrby	Österhaninge	Sö	1:b	1291
1035,0		Oppnorrby	Österhaninge	Sö	1:b	1291
1036,0		Lilla Klintegårde	Väskinde	Go	1:b	1291
1036,0		Lilla Klintegårde	Väskinde	Go	1:b	1291
1036,0		Lilla Klintegårde	Väskinde	Go	1:b	1291
1036,0		Lilla Klintegårde	Väskinde	Go	1:b	1291
1036,0		Lilla Klintegårde	Väskinde	Go	1:b	1291
1036,0		Lilla Klintegårde	Väskinde	Go	1:b	1291
1036,0		Lilla Klintegårde	Väskinde	Go	1:b	1291
1036,0		Lilla Klintegårde	Väskinde	Go	1:b	1291
1036,0		Lilla Klintegårde	Väskinde	Go	1:b	1291
1036,0		Lilla Klintegårde	Väskinde	Go	1:b	1291
1036,0		Laxarve	Boge	Go	1:b	1291
1036,0		Laxarve	Boge	Go	1:b	1291
1036,0		Laxarve	Boge	Go	1:b	1291
1036,0		Stale	Rone	Go	1:b	1291
1036,0		Stale	Rone	Go	1:b	1291
1036,0		Störlinge	Gärdslösa	Öl	1:b	1291
1036,0		Störlinge	Gärdslösa	Öl	1:b	1291
1042,0		Järnfaktoriet	Nyköping	Sö	1:b	1291
1046,0		Sigleifs, grave	När	Go	1:b	1291
1047,0		Änge	Bunge	Go	1:b	1291
1047,0		Änge	Bunge	Go	1:b	1291
1047,0		Garde	Stenkyrka	Go	1:b	1291
1047,0		Tystebols	Stenkyrka	Go	1:b	1291
1047,0		Äspinge	Hurva	Sk	1:b	1291
1047,0		Äspinge	Hurva	Sk	1:b	1291
1047,0		Borup	Hyby	Sk	1:b	1291
1051,0		Torlarp	Berga	Sm	1:b	1291
1051,0		Uppveda	Vätö	Up	1:b	1291
1053,0		Stora Bjärs	Stenkyrka	Go	1:b	1291
1053,0		Stora Bjärs	Stenkyrka	Go	1:b	1291
1053,0		Stora Bjärs	Stenkyrka	Go	1:b	1291
1056,0		Skålö	Järna	Dr	1:b	1291
1056,0		Mickels	Hablingbo	Go	1:b	1291
1056,0		Mickels	Hablingbo	Go	1:b	1291
1056,0		Käxås	Mistelås	Sm	1:b	1291
1060,0		Torp	Böda	Öl	1:b	1291
1060,0		Torp	Böda	Öl	1:b	1291
1060,0		Torp	Böda	Öl	1:b	1291
1066,0		Snauvalds	Alskog	Go	1:b	1291
1066,0		Snauvalds	Alskog	Go	1:b	1291
1066,0		Snauvalds	Alskog	Go	1:b	1291
1066,0		Snauvalds	Alskog	Go	1:b	1291
1070,0		Stale	Rone	Go	1:b	1291
1083,0		Sandgårde	Sanda	Go	1:b	1291
1084,0		Kvarna	Eskelhem	Go	1:b	1291
1084,0		Änggårde	Rone	Go	1:b	1291
1084,0		Änggårde	Rone	Go	1:b	1291
1084,0		Änggårde	Rone	Go	1:b	1291
1084,0		Änggårde	Rone	Go	1:b	1291
1084,0		Änggårde	Rone	Go	1:b	1291
1089,0		Findarve	Rone	Go	1:b	1291
1089,0		Findarve	Rone	Go	1:b	1291
1089,0		Findarve	Rone	Go	1:b	1291
1089,0		Findarve	Rone	Go	1:b	1291
1089,0		Findarve	Rone	Go	1:b	1291
1090,0		Smiss	Linde	Go	1:b	1291
1120,0		Johannishus	Hjortsberga	Bl	1:b	1291
1121,0		Runsberga	Gärdslösa	Öl	1:b	1291
1121,0		Runsberga	Gärdslösa	Öl	1:b	1291

1047,0		Äspinge	Hurva	Sk	2	1288
1048,0		Garde	Stenkyrka	Go	2	1288
1060,0		Mallgårds	Levide	Go	2	1288
1070,0		Liffride	Lärbro	Go	2	1288
1089,0		Findarve	Rone	Go	2	1288
1089,0		Findarve	Rone	Go	2	1288
1047,0		Garde	Stenkyrka	Go	3:a	1289
1047,0		Garde	Stenkyrka	Go	3:a	1289
1047,0		Äspinge	Hurva	Sk	3:a	1289
1047,0		Äspinge	Hurva	Sk	3:a	1289
1047,0		Äspinge	Hurva	Sk	3:a	1289
1051,0		Sundbro	Bälinge	Up	3:a	1289
1053,0		Stora Bjärs	Stenkyrka	Go	3:a	1289
1053,0		Stora Bjärs	Stenkyrka	Go	3:a	1289
1053,0		Stora Bjärs	Stenkyrka	Go	3:a	1289
1056,0		Stora Varbos	Sanda	Go	3:a	1289
1066,0		Snauvalds	Alskog	Go	3:a	1289
1066,0		Snauvalds	Alskog	Go	3:a	1289
1066,0		Snauvalds	Alskog	Go	3:a	1289
1066,0		Maspelösa	Flistad	Ög	3:a	1289
1068,0		Fjälkinge	Fjälkinge	Sk	3:a	1289
1083,0		Sandgårde	Sanda	Go	3:a	1289
1084,0		Stora Haglunda	Alböke	Öl	3:a	1289
1120,0		Johannishus	Hjortsberga	Bl	3:a	1289
1120,0		Johannishus	Hjortsberga	Bl	3:a	1289
1120,0		Johannishus	Hjortsberga	Bl	3:a	1289
1120,0		Johannishus	Hjortsberga	Bl	3:a	1289
1042,0		Järnfaktoriet	Nyköping	Sö	3:b	1290
1042,0		Järnfaktoriet	Nyköping	Sö	3:b	1290
1042,0		Frösslunda	Stenåsa	Öl	3:b	1290
1046,0		Hägdarve	Silte	Go	3:b	1290
1047,0		Äspinge	Hurva	Sk	3:b	1290
1055,0		Stora Bjärs	Stenkyrka	Go	3:b	1290
1055,0		Stora Bjärs	Stenkyrka	Go	3:b	1290
1055,0		Stora Bjärs	Stenkyrka	Go	3:b	1290
1056,0		Mickels	Hablingbo	Go	3:b	1290
1060,0	*	Södertälje Verkstäder	Södertälje	Sö	3:b	1290
1060,0		Torp	Böda	Öl	3:b	1290
1120,0		Johannishus	Hjortsberga	Bl	3:b	1290
1120,0		Johannishus	Hjortsberga	Bl	3:b	1290
1051,0		Torlarp	Berga	Sm	4	1293
1060,0	*	Södertälje Verkstäder	Södertälje	Sö	4	1293
1060,0	*	Södertälje Verkstäder	Södertälje	Sö	4	1293
1066,0		Snauvalds	Alskog	Go	4	1293
1066,0		Maspelösa	Flistad	Ög	4	1293
1070,0		Stale	Rone	Go	4	1293
1071,0		Österlings	Stånga	Go	4	1293
1079,0		Sibbenarve	Öja	Go	4	1293
1084,0		Stora Haglunda	Alböke	Öl	4	1293
1084,0		Stora Haglunda	Alböke	Öl	4	1293
1089,0		Broungs	Stenkyrka	Go	4	1293
1121,0		Runsberga	Gärdslösa	Öl	4	1293
1121,0		Runsberga	Gärdslösa	Öl	4	1293
1060,0		Blacksta vicarage	Blacksta	Sö	5	1292
1062,0		Östraby	Ryssby	Sm	5	1292
1062,0		Östraby	Ryssby	Sm	5	1292
1062,0		Östraby	Ryssby	Sm	5	1292
1068,0		Fjälkinge	Fjälkinge	Sk	5	1292
1068,0		Fjälkinge	Fjälkinge	Sk	5	1292
1079,0		Sibbenarve	Öja	Go	5	1292
1120,0		Johannishus	Hjortsberga	Bl	5	1292
1120,0		Johannishus	Hjortsberga	Bl	5	1292
1120,0		Johannishus	Hjortsberga	Bl	5	1292
1120,0		Johannishus	Hjortsberga	Bl	5	1292
1079,0		Sibbenarve	Öja	Go	6	1789

TPQT	FUNDORT	DBG	VARIANT	ANZAHL
1034.0	Runowo	0		2
1074.0	Dombrowo	0	?	21
1038.0	Farve	1288		442
1046.0	Rügenwalde	1288		1
1050.9	Ludorf / Röbel	1288		1
1055.0	Pomorze VII	1288		21
1056.0	Bibow	1288		1
1056.0	Szczecin-Swierczewo	1288	ff	2
1059.0	Alt Töplitz	1288		4
1060.0	Pammin	1288		2
1084.0	Vossberg	1288		9
1038.0	Farve	1289		2
1046.0	Remlin	1289	f	1
1050.9	Ludorf / Röbel	1289		1
1066.0	Düpow	1289		5
1084.0	Bärwalde	1289		1
1034.0	Gralow	1290		0
1035.0	Wendfelde	1290		1
1046.0	Rügenwalde	1290		1
1054.0	Orzeszkowo	1290		1
1055.0	Pomorze VII	1290		2
1059.0	Alt Töplitz	1290		4
1060.0	Pammin	1290		2
1077.0	Fundort unbekannt	1290		4
1084.0	Vossberg	1290		49
1089.0	Pomorze VIII	1290		0
1011.0	Luzino	1291		1
1024.0	Schwaan I	1291		1
1034.0	Gralow	1291		0
1035.0	Wendfelde	1291		4
1037.0	Rawicz	1291		0
1038.0	Farve	1291		225
1046.0	Rügenwalde	1291		3
1051.0	Belgen	1291		1
1055.0	Mosina	1291		1
1055.0	Ostrów	1291		1
1055.0	Pomorze VII	1291		16
1056.0	Bibow	1291		2
1059.0	Alt Töplitz	1291		2
1060.0	Pammin	1291		3
1061.0	Zelislawiec II	1291		1
1066.0	Düpow	1291		26
1068.0	Ohra	1291		3
1084.0	Bärwalde	1291		1
1084.0	Vossberg	1291		21
1098.0	Karna	1291		2
1056.0	Bibow	1292		5
1060.0	Niederlandin I	1292		3
1060.0	Pammin	1292		2
1061.0	Zelislawiec II	1292		1
1084.0	Vossberg	1292		33
1056.0	Bibow	1293		1
1060.0	Niederlandin I	1293		2
1084.0	Vossberg	1293		9

STOCKHOLMS UNIVERSITET